

Pse Marrëveshja e Re e Gjelbër ka nevojë për veprim lokal për të pasur sukses

Article by Aaron Vansintjan

April 15, 2022

Kujdesi shëndetësor universal, një ekonomi e gjelbër, banesa të përballueshme dhe të qëndrueshme dhe shumë më tepër: për shumë njerëz, Marrëveshja e Re e Gjelbër tingëllon shumë e mirë për të qenë e vërtetë, në një kohë kur besimi te politikanët është gërryer nga shumë premtime boshe. Aaron Vansintjan argumenton se sukcesi i Marrëveshjes së Re të Gjelbër në nivel kombëtar varet nga ndërtimi i mbështetjes së gjerë përmes projekteve në nivel lokal dhe organizimi që tregojnë se ndryshimi i vërtetë është i mundur.

Ju do të mendonit se trajtimi i pabarazisë dhe ndryshimit të klimës me një goditje do të ishte pothuajse universal. Por zgjedhjet e përgjithshme të vitit 2019 në Mbretërinë e Bashkuar sugjeruan të kundërtën. Me 43.6 përqind të votave, partia më popullore – Partia Konservatore – ka shpenzuar 10 vitet e fundit duke rikthyer masat mjedisore dhe duke e bërë Mbretërinë e Bashkuar një nga vendet më të pabarabarta në OECD. Pavarësisht vizionit radikal që ofroi, votuesit u larguan nga Partia Laburiste e Jeremy Corbyn, manifesti i së cilës përqendrohej në çrrënjosjen e pasurisë ekstreme, krijimin e vendeve të gjelbra pune, privimin e transportit publik, rindërtimin e kujdesit shëndetësor publik dhe internet publik falas. E njëjta gjë mund të thuhet për Partinë e Gjelbër të Anglisë dhe Uellsit, manifesti i së cilës ishte i përqendruar në një Marrëveshje të Re të Gjelbër të drejtë shoqërore.

Ka shumë faktorë të tjerë që duhen marrë parasysh, si roli i medias, mesazhet e mprehta të konservatorëve “Kryeni Brexit” dhe sistemi i votimit, por pyetja se përse njerëzit zgjedhën të hedhin votën e tyre diku tjetër kërkon ekzaminim të ngushtë.

Marrëveshja e Re e Gjelbër është një grup politikash që parashtrohen nga partitë progresive në mbarë botën perëndimore dhe përputhet mjaft ngushtë me manifestin e Partisë Laburiste. Ndërsa Marrëveshja e Re e Gjelbër mund të marrë forma të ndryshme, me pak fjalë ajo përfshin një injektim të madh të fondeve publike në projekte dhe infrastrukturë të rinovueshme dhe të gjelbër për të krijuar vende pune dhe për të trajtuar ndryshimet klimatike. Avokatë si, Alexandria Ocasio-Cortez dhe Bernie Sanders në SHBA kanë përdorur Marrëveshjen e Re të Gjelbër për të artikuluar një vizion për një lloj ambientalizmi të klasës punëtore: një premtim se ne mund të jetojmë mirë, pa rrezikuar të ardhmen e fëmijëve tanë.

Marrëveshja e Re e Gjelbër për Europën, një fushatë ndërkombëtare e themeluar në vitin 2019 nga lëvizja Demokracia për Evropën (DiEM25), paraqet disa nga të njëjtat parime për një tranzicion të drejtë, por në një kontekst evropian. Në bazë të këtyre vizioneve qëndron rreziku që, kur u paraqitet një mundësi për të ndryshuar jetën, do ta votojnë ata që janë përjashtuar dhe për ta bërë të padukshëm në politikë. Megjithatë, siç na tregon rasti i dështimit të Partisë Laburiste në Mbretërinë e Bashkuar, vetëm të kesh një vizion frymëzues dhe të dëshirueshëm nuk mjafton për të mobilizuar njerëzit që të votojnë për politikën e stilit të Marrëveshjes së Re të Gjelbër.

Një politikë premtimesh boshe

Me kaosin e një pandemie globale që përfshin kanalet e lajmeve në çdo orë, është e lehtë të harrohet se viti 2019 ishte një vit trazirash masive globale. Pjesa më e madhe e këtyre trazirave ishin protesta kundër masave shtrënguese, dhe disa ishin kundër politikave klimatike. Në Francë, lëvizja “ Jelekët e Verdhë ” u ngritën në çdo qytet kundër një takse karburanti të vendosur nga qeveria Macron, pjesë e një pakete për të ulur konsumin e karburanteve fosile. Në Ekuador, protestat shpërthyen kundër një takse tjetër për karburantin e kërkuar nga Fondi Monetar Ndërkombëtar, i cili – si në Francë – do të prekte më të varfërit. Këto janë vetëm dy nga një listë e gjatë kryengritjesh të cilat, në përgjithësi, prireshin të ishin kundër diçkaje: kundër varfërisë, kundër përjashtimit nga sistemi politik, kundër korrupsionit endemik, kundër elitave.

Përveç lëvizjes globale të gjelbër dhe klimës, nuk ka asnjë mobilizim të rëndësishëm global që kërkon një Marrëveshje të Re të Gjelbër. Për momentin, ideja mbetet kryesisht e përfshirë në qarqet e politikave. Ashtu si në Mbretërinë e Bashkuar, është shumë e mundur që shumica e njerëzve të klasës punëtore të mos votojnë për atë edhe nëse kur u ofrohet atyre. Dhe pse do ta bënin? Shumica e njerëzve e përjetojnë politikën vetëm në terma të premtimeve boshe. Duke premtuar kaq shumë, Marrëveshja e Re e Gjelbër mund të duket si premtimi më i zbrazët nga të gjithë.

Për të qenë më të qartë: shumë nga politikën e gjetura në Marrëveshjen e Re të Gjelbër janë të lavdërueshme. Politikën mjedisore duhet të funksionojnë për të gjithë. Ato nuk duhet të përjashtojnë emigrantët ose të ofrojnë më shumë masa shtrënguese. Por kjo nuk mjafton për ta bërë atë të prekshme për votuesit. Për shumicën e njerëzve, Marrëveshja e Re e Gjelbër është kaq utopike, duke premtuar gjëra si kujdesi shëndetësor universal, një ekonomi e gjelbër, strehim të përballueshëm dhe të qëndrueshëm, kujdesi i plotë për fëmijët dhe kontroll demokratik mbi vendin e punës – gjëra që askush nuk i ka përjetuar ndonjëherë – sa që duket thjesht joreale.

Marrëveshja e Re e Gjelbër duhet të jetë një ngjarje e përditshme, diçka në të cilën të gjithë mund të marrin pjesë – jo vetëm dashamirës të politikës që hartojnë manifeste ambicioze.

Si mund ti japin jehonë tek njerëzit ata nga ne të cilët duan ta bëjnë realitet Marrëveshjen e Re të Gjelbër? Fakti është se që ajo të fitojë zemrat, do të duhet të zbresë në një realitet

dhe të bëhet e prekshme. Me fjalë të tjera, Marrëveshja e Re e Gjelbër duhet të jetë një ngjarje e përditshme, diçka në të cilën të gjithë mund të marrin pjesë – jo vetëm dashamirës të politikës që hartojnë manifeste ambicioze.

Për më tepër, edhe nëse zgjidhen kandidatët pro-Marreveshjes së Gjelbër, ata mund të mos jenë kurrë në gjendje të zbatojnë politikën e tyre. Për të mbajtur politikanët të pavarur, do të na duhen lëvizje sociale – të pavarura nga partitë politike – që janë të gatshme të luftojnë për Marrëveshjen e Re të Gjelbër, dhe jo vetëm kundër politikës – si zakonisht.

Sot, pandemia e COVID-19 ka vetëm disa muaj që ka filluar, por tashmë ka shkaktuar kriza të shumta – në financë, punë, prodhim industrial, kujdes shëndetësor dhe në marrëdhëniet globale. Ky po formohet të jetë “Më i madhi”, në shkallën e Depresionit të Madh të viteve 1930. Është në një moment të tillë që njerëzit me të vërtetë kanë nevojë për një Marrëveshje të Re të Gjelbër – ashtu siç ishte marreveshja origjinale që ishte një përgjigje ndaj vetë Depresionit të Madh. Por Marrëveshja e Re e Gjelbër, veçanërisht në këtë moment, ka nevojë edhe për njerëz. Si mund ta bëjmë këtë të ndodhë?

Mbjellja e ndryshimit në qytet

Që nga fillimi i viteve 2000, banorët e qytetit të vogël të Jackson, Misisipi, janë mbledhur rregullisht në asambltetë e vetë-organizuar të njerëzve. Nën flamurin e organizatës popullore Cooperation Jackson, komuniteti – kryesisht me ngjyrë dhe me të ardhura të ulëta – vendosën së bashku se si duan ta bëjnë qytetin e tyre më të drejtë, demokratik dhe më të qëndrueshëm. E frymëzuar nga lëvizjet e fuqisë së zezë të viteve 1960 dhe 1970, kjo lëvizje shtyn për atë që quhet “ekonomi bashkëpunuese”, ku të gjithë anëtarët e komunitetit kanë pronësinë e pasurisë së tij, jo vetëm disa të pasur.

Me kalimin e viteve, Cooperation Jackson ka ndërtuar një rrjet të strehimit të përbalueshëm kooperativë, fermave urbane dhe bizneseve të kompostimit – dhe tani ata po investojnë në një punishte printimi 3D dhe një strukturë prodhimi, dhe po prodhojnë maska të shkallës mjekësore. Bashkëpunimi Jackson është aq i popullarizuar sa dy kandidatë që ai mbështeti në zgjedhjet për kryebashkiak të qytetit u zgjodhën në tre raste të ndryshme. Duke luftuar pronësinë ekskluzive të tokës, racizmin, pabarazinë dhe ndërtimin e bizneseve në pronësi të punëtorëve, lëvizja ka krijuar një mikrokozmos të asaj që përkrahin Marrëveshjen e Re të Gjelbër. Për të fituar fitoret elektorale, atyre u duhej fillimisht t’u demonstroi fqinjëve të tyre se si duket ndryshimi i vërtetë, në vend që të flisnin vetëm për të. Historinë dhe filozofinë e organizatës mund ta lexoni në librin Jackson Rising, shkruar nga drejtuesit e lëvizjes.

Në secilën prej këtyre lëvizjeve, janë vetë qytetarët ata që e bëjnë këtë realitet, me qeveritë e tyre nën presion për të përmbushur – ose përndryshe humbasin zgjedhjet e ardhshme.

Në Barcelonë, një lëvizje për të drejtën e strehimit – e cila zë shtëpitë e njerëzve që

dëbohen nga sekuestruesit dhe merr vendime në asamble masive – u rrit dhe u bë aq popullore sa fituan zgjedhjet e qytetit në vitin 2015 dhe përsëri në vitin 2019. Lëvizja, e riemërtuar Barcelona Në Comú, ka rilidhur sistemin politik të qytetit për të lejuar asambletë qytetare që mbahen rregullisht në çdo lagje për t'u ushqyer në politikën e bashkisë. Ata mirëpritën refugjatët e refuzuar nga qeveria italiane. Ata filluan të transformojnë pjesë të mëdha të qytetit në lagje pa makina, të gjelbra, të banuara me këmbësorë. Ata ndaluan qiratë e paligjshme të AirBnB për të parandaluar daljen e qirave jashtë kontrollit. Dhe, ndoshta më frymëzuesja, ata po marrin kontrollin e kompanive private të ujit dhe energjisë të qytetit në një përpjekje për të demokratizuar dhe bashkuar shërbimet bazë. Ata i kanë bashkuar mësimet e nxjerra nga kjo lëvizje shoqërore e shndërruar në qeveri në një libër, Qytetet pa frikë, të shkruar së bashku me lëvizjet sociale radikale urbane në mbarë botën.

Në Berlin, një lëvizje e gjallë dhe militante e qiramarrësve, duke iu përgjigjur zbutjes së shpejtë dhe rritjes së tepërt të qirasë, ka luftuar për të mbajtur banesat në qytetin e tyre të përbalueshme. Në vitin 2019, ata fituan një fitore të madhe kundër një koalicioni zhvilluesish, pronarësh dhe spekulatorësh – duke e detyruar qeverinë të vendosë një ngrirje të qirasë dhe të blejë ndërtesa të tëra për qëllime të banesave sociale.

Në çdo qytet – Jackson, Barcelonë, Berlin – njerëzit kanë luftuar për një ekonomi më demokratike, bashkëpunuese, për të drejtën e shërbimeve bazë, për një qytet që mirëpret të varfërit dhe të shtypurit. E rëndësishmja, në secilën prej këtyre lëvizjeve janë vetë qytetarët ata që e bëjnë këtë realitet, me qeveritë e tyre nën presion për të përmbushur – ose përndryshe humbasin zgjedhjet e ardhshme. Së bashku, këto lëvizje janë në krye të asaj që quhet “komunalizëm radikal”, një grup praktikash që funksionojnë nga themeli për t'i bërë qytetet dhe qytetet tona më demokratike, të qëndrueshme dhe të drejta.

Realizimi i marrëveshjes së re të gjelbër

E gjithë kjo mund të duket mbresëlënëse, por e vështirë për t'u përsëritur. Ku do të fillonin ata që duan të ndërtojnë këtë lloj lëvizjeje në qytetin e tyre? Si do të gjente dikush njerëz me të njëjtin mendim, dhe përfundimisht do të ngrihej në një shkallë kaq të madhe? Sfidat duket edhe më e vështirë duke pasur parasysh kufizimet sociale të vendosura nga pandemia aktuale.

Por sot diçka e mahnitshme po ndodh. Në çdo qytet dhe qytezë, rrjetet e ndihmës reciproke – të ngjashme me atë që njerëzit në Jackson, Berlin dhe Barcelonë kanë shpenzuar dekada duke ndërtuar – po shfaqen organikisht. Në kohë krize, njerëzit mbledhen dhe ndihmojnë njëri-tjetrin, qoftë duke bërë pazaret e dikujt, duke mbledhur para për fqinjët e tyre të sëmurë ose duke u kujdesur për fëmijët e njëri-tjetrit.

Më pak e njohur është se këto lloj nismash të ndihmës së ndërsjelltë nuk dalin nga hiçi. Edhe përpara një krize, njerëzit i ndërtojnë ato përmes takimeve të përditshme në rrugë ose në supermarket, takimeve në ndërtimin e lobeve ose thjesht duke ndihmuar fqinjët duke hedhur borën me lopatë ose duke gatuar për një ngjarje në komunitet. Kur godet një krizë si pandemia aktuale, këto marrëdhënie aktivizohen dhe formojnë terrenin për mbështetjen e ndërsjelltë të drejtuar nga qytetarët.

Gjithçka fillon me gjërat e përditshme. Sindikatat e qiramarrësve që ndihmojnë banorët të bashkohen dhe të bëjnë presion mbi qiradhënësin e tyre për të bërë punën e tyre dhe për

të mirëmbajtur ndërtesën, përfundimisht mund t'i rrisin kërkesat e tyre në bashkinë – ose të organizojnë një grevë qiraje gjatë një krize. Kopshtet e komunitetit u japin njerëzve një vend për t'u takuar dhe një ndjenjë të bollëkut dhe kontrollit mbi mjedisin e tyre, madje edhe në mes të hapësirës urbane. Biseda me kolegët është hapi i parë për të kërkuar paga më të mira dhe praktika më të mira mjedisore nga shefat. Të gjitha këto fillojnë duke takuar njerëz në shtëpi dhe në punë, duke ndërtuar marrëdhënie dhe përfundimisht duke rritur kërkesat. Në kohë krize, janë ato marrëdhënie që mund të bëhen çështje mbijetese.

Që nga themeli

Por si përshtatet kjo me Marrëveshjen e Re të Gjelbër? Mund të duket si një largësi nga ndërtimi i infrastrukturës së energjisë së rinovueshme në shkallën e nevojshme për të luftuar prishjen e klimës, ose ofrimin e transportit publik dhe kujdesit shëndetësor falas të premtuar nga avokatët e tij. Por këto lëvizje komunale mbajnë farën e një transformimi shumë më të madh. Së pari, më shumë demokraci është më mirë për mjedisin dhe për të varfërit. Demokracia nuk është thjesht votimi çdo dy vjet. Vënia e shërbimeve në duart e publikut ndihmon në eliminimin e korrupsionit dhe burokracisë. Ai e bën shëndetin publik dhe aksesin në burimet bazë prioritet, jo fitim. Më konkretisht, shtrirja e vendimmarrjes përtej teknokratëve dhe dhënia e shansit njerëzve që të përfshihen në politikë përtej kutisë së votimit, tregon se ndryshimi i vërtetë është i mundur.

Bashkëpunimi Jackson dhe Barcelona en Comú janë shembuj të mirë të kësaj. Ndërsa të përfshirët filluan të ndiejnë se sa fuqi kishin me të vërtetë, ata u ndjenë mjaft të sigurt për të kandiduar kandidatët e tyre për zgjedhje. Por ata gjithashtu u përpoqën të siguroheshin që ata kandidatë t'i përgjigjeshin dhe ti mbaheshin vendimeve të kuvendeve të lagjeve që vazhduan të funksiononin pas zgjedhjeve. Votimi për politikanët që t'ju përfaqësojnë në sallat e pushtetit është sigurisht e lehtë, por nuk ka si të dish se vendimet dhe veprimet e dikujt mund të bëjnë ndryshim.

Këto lloj lëvizjesh janë gjithashtu të rëndësishme sepse ato janë të ngulitura në pjesët më të rëndësishme të jetës sonë: ku jetojmë dhe punojmë. Nëse njerëzit mund të përjetojnë përfitimet e veprimit kolektiv – për shembull, duke ditur se qiraja e tyre nuk do të rritet falë një fushate komunitare – ata kanë shumë më tepër gjasa të përfshihen vetë.

Demokracia nuk është thjesht votimi çdo dy vjet. Vënia e shërbimeve në duart e publikut ndihmon në eliminimin e korrupsionit dhe burokracisë.

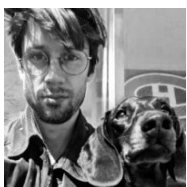
Merrni, për shembull, ngjarjet gjatë verës së vitit 2017 në lagjen Parkdale të Torontos. Shumë banorë të pronave në pronësi të së njëjtës kompani administruese u detyruan të pranonin një rritje të madhe të qirasë. Kur një grup i vogël qiramarrësish organizuan një grevë qirash në shenjë proteste, shumë të tjerë dyshuan se do të funksiononte. Kur grevistët e qirasë fituan fitore të rëndësishme, megjithatë, më shumë njerëz iu bashkuan atyre, duke i detyruar përfundimisht pronarët të pranonin qira më të ulët. Historia e tyre e suksesit është treguar në dokumentarin frymëzues 30-minutësh "Kjo është Parkdale"! Sot,

atyre po ju duhen vite organizimi për të ndërtuar dhe drejtuar një fushatë në mbarë Toronto për banorët që të mbajnë qiranë e tyre gjatë pandemisë COVID-19. Lëvizjet demokratike të organizuara në nivel lokal nuk janë vetëm vendimtare për zhvillimin e interesit për Marrëveshjen e Re të Gjelbër. Ata gjithashtu luajnë një rol unik duke i mbajtur përgjegjës zyrtarët qeveritarë dhe përfaqësuesit e zgjedhur kur zvarriten dhe flasin në mënyrë evazive për “kompromise” dhe “të qenit pragmatikë”.

Kjo nuk do të thotë se nismat lokale nuk kanë nevojë për ndihmë nga qeveria. Përkundrazi, shumë prej tyre janë shumë të varur nga qeveria kombëtare ose nivele të tjera të pushtetit, qoftë për shkurtimin e burokracisë për fillimin e kooperativave të energjisë, marrjen e fondeve për transportin publik, apo negociatat kolektive me “Big Pharma” për të ulur kostot e ilaçeve. Nga ana tjetër, qeveritë kombëtare nuk mund të zbatojnë politika radikale të Marrëveshjes së Re të Gjelbër pa mbështetje të vendosur nga qytetarët që kërkojnë ndryshime në nivel lokal.

Zbatimi i një Marrëveshjeje të Re të Gjelbër në nivel kombëtar është i nevojshëm për të fituar kohë në luftën kundër ndryshimeve klimatike. Por nëse “mini-Marrëveshjet e Reja të Gjelbërta” nuk vazhdojnë të dalin në pah në çdo lagje, asaj do t’i mungojë mbështetja e nevojshme për të pasur sukses në nivel kombëtar. Për ta bërë realitet Marrëveshjen e Re të Gjelbër, ne kemi nevojë për alternativa ekzistuese, të prekshme për të jetuar dhe punuar së bashku. Në krijimin e këtyre alternativave të madhësisë reale, të gjithë mund të përfshihen. Nuk bëhet fjalë vetëm për të rrëshqitur një fletë votimi në kutinë e votimit, ku vota juaj nuk mund të duket gjë tjetër veçse një protestë. Bëhet fjalë për të njohur fqinjët dhe kolegët tuaj dhe për të krijuar së bashku pjesë të vogla enigmash të utopisë.

Për ata që tashmë besojnë në Marrëveshjen e Re të Gjelbër: ndihma juaj është e nevojshme për të ndërtuar dhe mbështetur këto alternativa – në çdo lagje dhe në çdo qytet. Pa këto, ëndrra për një ekonomi rrënjësisht të ndryshme do të mbetet një premtim bosh, një ide tërheqëse që në fund të fundit shumica e njerëzve nuk do të jenë të gatshëm t’i besojnë. Detyra jonë tani është të ndërtojmë këtë besim. Për ta bërë këtë, ne duhet t’u tregojmë njerëzve, në jetën e tyre të përditshme, se së bashku mund ta rindërtojmë këtë botë.

Aaron Vansintjan is a PhD Candidate in the Department of Film, Media, and Cultural Studies at Birkbeck, University of London. He studies gentrification in Montreal and Hanoi. He is also an editor of Uneven Earth, a website on environmental politics.

Published April 15, 2022

Article in Albanian

Translation available in English, Polish

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/pse-marreveshja-e-re-e-gjelber-ka-nevoje-per-veprim-lokal-per-te-pasur-sukses/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space.

Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.